DE MEDICINA OBSTETRICIA AGENTE ET EXPECTANTE

DISSERTATIO INAVGVRALIS

QVAM
SVMMI NVMINIS AVSPICIIS
ACADEMIAE FRIDERICO ALEXANDRINAE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO
CHRISTIANO FRIDERICO
CAROLO ALEXANDRO
MARGGRAVIO BRANDENBVRGICO BORVSSIAE
SILESIAEQVE DVCE BVRGGRAVIO NORIMBERGENSI
VTRIVSQVE PRINCIPATVS REL. REL.

EX DECRETO
GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS
PRIVILEGIIS AC IMMVNITATIBVS RITE OBTINENDIS
D. FEBR. MDCCLXXX.
PVBLICO ET PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SVBIICIT

FRIDERICVS HENRICVS LOSCHGE
ONOLDINVS.

ERLANGAE
TYPIS KVNSTMANNIANIS.

Perinde eſt periti medici, quandoque nihil agere, atque alio tempore efficaciſſima adhibere remedia.

SYDENH. Sect. 5. c. 6.

DE

MEDICINA OBSTETRICIA

AGENTE ET EXPECTANTE.

---

§. I.

eneram ſi partim conſideramus plurimarum partium C. H. Compagem; earundem tam ſolidarum, quam fluidarum indolem, ſtructuram, directionem, nexum, conſenſum, compoſitionem, motumque indefeſſum, quo, a primo vitae momento, tota inde compoſita, miranda circumagitur machina, atque adeo perpetuo deteritur, ac deſtruitur; potentiarum partim ſi animo luſtramus nocentium turbam, cui ſeſe ſubtrahere nullo labore quis poteſt, licet abſtineat a more intemperanter viuentium, qui propriae valetudinis incurii, armatam, vt ita dicam, a luxuria manum in ſeſe conuertunt: modus, quo, hiſce non obſtantibus, quin et eiuſmodi hominum corpora tamen ſae-

 pius

pius integra conferuentur, vix comprehendi poteſt animo. Sed animatae huius machinae auctor ſagaciſſimus, eiusdem quoque conſeruationi optime proſpexit Robur nimirum indidit atque vires teneris ipſius C. H. partibus, quibus iacturam, quam proprio, perpetuo motu attrituque faciunt, iterum reparent, potentiis nocentibus reſiſtant, atque ſic corporis integritatem ſolicite tueantur. Languent interdum illae vires, quin etiam, ipſis licet vigentibus, validiores morborum cauſae C. H. haud raro tamen proſternunt. Quam ob cauſam ſummus opifex, rerum creatarum cuſtodiens ſalutem, vires inſuper adiecit, quas medicatrices recte vocant *a*). Nam et mens humana et corpus ſuam ſymbolam conferre atque omnes in eo eſſe videntur, vt morboſa in corpore ſemel haerens materia praeparetur, coquatur, promoueatur, excernatur. Non eſt, quod multus ſim, in explicandis ſingulis ſalutaris huius medicinae naturalis viribus. Qui vlteriorem earundem deſiderauerit explicationem, adeat modo citatum Ill. GAVBIVM. Sufficit quotidiana experientia; ſufficiunt innumera exempla, quae proſtant et probant aſſerta mea: "*Multos aegros ſine medico ſanari, nullum autem ſine medicina*,, HIPPOCRAT. "*Multos magnos morbos curari abſtinentia et quiete*,, CELS. Non ſatis tamen felices ſumus, vt ſemper ſufficiant illae naturae vires ad fugandum quemlibet morbum: haud raro errant, mox modum excedunt, mox ſuccumbunt, atque tunc ſane artis eſt, easdem dirigare, refrenare, eademque efficere, quae peragenda ipſis ſolis amplius data non ſunt. In priori itaque ſtatu quo vigens et valida natura, ad perficiendum, opus ſuum ſalutiferum ſuffecerit, medici eſt, expectare; agere autem in poſteriori, quo eandem ſcil. vacillare obſeruauerit errantem. Duplex hocce negotium medicinam vocant expectantem et agentem. Quam, dum praecipue magni ſane in partus negotio eſt momenti, paucis praemiſſis generalioribus

a) Inſtitution. patholog. medicinalis, auct. H. D. GAVBIO §. 633. ſeq.

ribus, ad illud adplicare, nunc mihi propofui: ea tamen cum reftrictione, vt iis, quae manus obftetriciae vel actionem exigunt, vel expectationem praeprimis infiftam.

§. II.

Docuit fana obferuatio, et, quae fequuntur, dicenda confirmat quotidie: vires naturae medicatrices, easdemque debellando morbo pares, multo, docta arte, felicius haud raro fuum peragere opus, quae omnino ars coacta, medicamina corpori H. adplicat, ipfi aeque peregrina, ac materia eft morbofa, cui opponuntur; medicamina, quae, quo validiora in corpus morbo iam vexatum agunt, eo certius quoque illud defatigant, debilitantque: docuit illa, easdem naturae vires conftantes, in falutari fuo opere, vix impune ab arte turbari nimis negotiofa; nec vnum idemque effe medico, quo morbi ftadio medicinam vel faciat, vel non faciat; atque ex vaga huius termini, quo occafio arripienda fit, definitione prodiiffe tam nimiam in medicina cunctationem, quam talem negotiofitatem, et plura inde orta mala. [a]). Quae cum ita fint, omnem omnino meretur attentionem noftra doctrina, atque laudanda eft academia Diuionenfis, quae nuper medicinam agentem et expectantem, iam olim, praecipue quoad expectantem, ab HARVEO [b]) et *Georg: Ernefto* STAHL [c]) expofitam, denuo ad vlteriorem indagationem

 tionem

[a]) Vid. Diff. Inaug. de malis ex medico nimis cunctatore oriundis. Praefid. Perill. DELIO praeceptore fempiterna pietate colendo, Refp. HERWIG Erlangae habita 1760.

[b]) *The art of curing by expectation* Lond. 1689.

[c]) Sileni Alcibiadis. i. e. Ars fanandi cum expectatione, oppofita arti curandi nuda expectatione, fatyra Harueana caftigata Parif. 1730. et Eiusd. Ars fanandi cum expect. vbi firmitas, fides et veritas proborum et perit. mediorum oftenditur etc. quae continet notas in fatyr. Haru.

tionem, in memoriam reuocauit, atque optime eam pertractanti honorificum, pro meta, expoſuit pretium, de qua palma praeripienda praeprimis diſceptarunt VOVLONNE *a*) PLANCHON *b*) et IAVBERT *c*). Ad quos Auctores remittam Lectorem B. qui forte totius rei perſpicere cupit conſpectum. Equidem, vt ad propoſitum propius accedam, huncce campum lubenter derelinquo, ea ſolum modo de generalioribus allaturus, quae ſcopo meo ſufficere mihi videntur.

§. III.

Agens mihi eſt medicus, qui auxilium quoddam adhibet, cuius ope ſenſibilis quaedam in oeconomia animali aegri producitur mutatio, quam non produxiſſent naturae vires ſibi relictae *d*).

Expectans autem mihi eſt medicus obſeruator, qui temporis momentum attendit, quo actio modo deſcripta neceſſaria fuerit indicanda, ſeu, quo auxilium quodcunque adhibendum

a) *Mémoire, qui a remporté le prix au jugement de l'academie de Dyon le 18. Aout 1776. Sur la queſtion propoſée en ces termes: determiner, quelles ſont les maladies, dans lesquelles la médecine agiſſante eſt préférable à l'expectante et celleci à l'agiſſante: et à quels ſignes cet. à Avignon 1776. 8.*

b) *Le Naturalisme, ou la nature cet. Tournay. 1778.*

c) Diſſ. med. circa tres quaeſtiones ab Academ. Diuion. prop. cet.

d) Fere eandem retinui definitionem, quam habet VOULONNE l. c. §. 18. vix ipſi adſentire poſſum ratione medic. expect. quam §. 23. ita definit. *quand elle ſ'abſtient abſolumment de l'application de tout ſecours; mais encore quand elle n'emploie que des ſecours incapables de produire un changement un peu notable dans la ſuite des modifications phyſiques que le malade éprouverait ſans elle.*

dum foret, cuius ope ſenſibilis quaedam in oeconomia aegri animali produceretur mutatio, quam non producerent naturae vires ſibi relictae.

Semper itaque proprie, ſecundum hancce ideam, in actione poſitus eſſe debet medicus, tempus ſaltem obſeruans, vbi forte ab ipſa vacillante natura in auxilium vocatus fuerit, licet tunc temporis nullum adhibeat medicamentum; et probe diſtinguendum eſſe duco medicum expectantem, ab illo, qui a quauis actione prorſus deſiſtit, nudumque ſe gerit ſpectatorem. Eo iam STAHLIVS allaborauit, qui ſat grauiter monet *a*): "*Niſi definiat medicus, an natura, quid et quomodo agat? qualem rationem eius actiones ad ſalutarem effectum habeant; eum non poſſe, niſi et otioſum penitus, et imprudentem et ſemper imperitum ſpectatorem et expectatorem ſeſe exhibere*„ et paulo poſt: "*curari non expectatione aut per expectationem: ſed ſub prudenter digeſta et cum tali exſpectatione. Non certe nihil agendo, ſed prouide attendendo, an illa, quae debent, fiant, et an recte atque ordine procedant et feliciter ſuccedant b*).„ Quam ob cauſſam mihi vix perſuadere poſſum, eſſe me dicinam expectantem plane contrariam agenti, eamque conſiſtere in plenaria inactione, quamuis actio, reſpectu adplicationis medicaminum, per certum tempus ſuſpendatur: potius illam mihi ſiſto tanquam actionem medici obſeruatoris. Pari ratione, ac in vita communi aliquid exſpectare nos dicimus, ſi momenta temporis eo vsque attendimus, numeramus quaſi, dum quid eueniat, quod nos ad hoc vel illud faciendum determinet.

§. IV.

Non exigit itaque medici officium, vt ſemper aut vbiuis vel medicamentis repleat aegrum, vel emplaſtris obtegat, ſeu

a) Not. ad ſatyr. Haru. p. 28. *b*) l. c. p. 30.

ſeu ſanguinem fundat cet: ſed ſagax quoque quod ſciat, naturae interdum plus fidere, quam remediis, et ſuo tempore expectare, contra vulgi opinionem, qui antea dicta potius cupide deſiderat atque medicum torquet, omnem vt moueat in ſanandis morbis, lapidem, nec vllus ſine Rſ. praetereat dies, omnemque ipſi denegat fidem, niſi ſtatim, vix perſpecta cauſa, adparatum praeſcribat medicamentorum, quin vicinas adhuc in auxilium vocat mulierculas. Quid mirum, ſi medici interdum ad ſpecioſam quandam, liceat ita illam adpellare, actionem, confugiunt, et, vt aegri deſiderio indulgeant, aquam quandam inertem deſtillatam cum ſyrupo, ſeu talem puluerem, parca doſi, mane et veſpere propinandam, pia praeſcribunt fraude? Quam certe ad noſtram medicinam agentem nemo lectorum referet, niſi cui placuerit ludere verbis. Mutatio enim, ſi quam vllo modo producit eiusmodi actio, vix noſtros ferit ſenſus; intendimus tamen mutationem ſatis perceptibilem, aegri ſcilicet in ſanum. Sed transeo ad maioris ſane momenti diſquiſitionem; quo nimirum tempore indicetur et actio et expectatio?

§. V.

Tum arcto quidem inter ſeſe nectuntur vinculo, cauſa morborum et naturae vires; vt vix liceat in illam agere, hisce immotis, et v. v.; vt raro illa moueatur, niſi harum ope; vt denique, ſi quoque illam auferre contigerit, id vix ſine inſigni harum fiat mutatione: quae tamen non impediunt, quin actio praecipue, vel in cauſam, vel in vires, vel in vtramque ſimul dirigi poſſit, id, quod medicis in ſanandis morbis ſolemne atque etiam neceſſe eſt. Triplex itaque, data cum diſcretione, ſtat actio, et in vires, et in cauſam, ſimul; in vires, intacta cauſa, in cauſam denique ſaluis viribus. Eandem plane et expectationem inſtitui poſſe, atque ſurgere exinde triplex quoque indicationum genus,

tam

tam ad expectationem, quam ad actionem; respectu nimirum virium, causae vel vtriusque, neminem fugit. Primariam omnino indicationem suppeditant naturae vires (§. I. fine.) Quae si iudicentur, suis ex signis, ita comparatae et dispositae, vt causam morbi bene commodeque profligare valeant; causa tunc siue sit cognita, siue incognita, ac remedia, quibus secure tolli posset causa, aeque vel cognita, vel minus: qui agere vellet, medicum sese gereret vel nimis officiosum, vel audacem, et naturam, cuius esse debet moderator, vel vrgeret, vel turbaret. Expectabit itaque hoc in casu medicus rationalis, obseruaturus, quid natura valeat in vincendo morbo, an grauiter in salubri suo opere pergat, illudque cum successu ad finem perducat? Vires e contra non morbi causae tollendae respondentes, quae vel in excessu, vel defectu, vel mala peccauerint directione, summam ad agendum efficere indicationem nemo non videt. Nec tamen, viso virium vitio, statim properandum est ad eas, pro naturae vitii, diminuendas, intendendas, dirigendas, exceptiones vero patiuntur modo dicta atque vlteriorem omnino requirunt determinationem. Praeterquam enim, quod haud raro exactissimo imponant obseruatori, adeo, vt quae debiles videbantur vires, adhibitis excitantibus, vix compescendae redeant; quae vehementiores, aut male directae, adplicitis, quae compescunt aut deriuant, nunc plane supprimantur, magisque adhuc, quam antea turbentur: earum vitium plerumque est symptoma, ab ipsa causa morbi ortum, quam vlterius promouere nequeunt. Vti vero omne symptoma cessat, cessante causa; tunc sane et vires, ab ipsa male adfectae, ad pristinum moderamen naturale redibunt. Satius itaque est, in hanc praeprimis remouendam agere, atque eo pergere, vbi naturae vires iam defecerunt, si modo id fieri potest. Potest autem omnino, nisi contraindicationes adsint, si causa nota est, atque etiam remedia, quibus secure tolli potest, aeque cognita. Agendum itaque est, quoad causam; exspectandum, quoad vires. Quum autem quaedam

remediorum non adeo cito agant, atque interea, dum caussam profligant, vires saepius vel exhaurirentur, vel insignes excitarent turbas, easdemque perniciosas; in mora sane periculum esset, quod vt mox auertatur, nec vires quoque sunt negligendae. Duplex ergo tunc indicatur actio et in causam, et in vires. Verum enim vero non semper nobis datum est, sublata, nostra arte, causa, superiores discedere. Et experientissimum nonnunquam fugit cognitio causae; vel, si illam quoque nouerit, aptis caret remediis, quae vel nulla adhucdum inuenta, vel talia prostent, quae, profligata quidem causa, alia, prioribus forte adhuc maiora, mala post se trahunt, ita, vt Scyllam sequatur Charybdis. Hoc itaque in casu, et quidem priori, incognitis nimirum et causa et remediis, actionem in causam per se cadere, res est luce meridiana clarior; in posteriori autem, causa quidem nota, aptis remediis ignotis, quisnam medicorum satis temerarius erit, vt eandem suscipiat? Fxpectandum itaque est, quoad causam; agendum, quoad vires. Quia nimirum sola haec via superest, qua ad ipsam peruenire queamus causam. Spes enim est, solas naturae vires nunc melius directas medelam adlaturas, vel ipsam causam remouendo, vel saltem ita disponendo, vt in posterum forte idoneis adplicandis medicamentis via pateat. Huic casui alius addendus erit, plerosque nimirum morbos, iamiam superatos, vitium ipsis relinquere viribus, inter omnes constat, quod vitium interdum sat graue actionem in solas requirit vires; dum suppono, nullam amplius superesse morbi causam. Vbicunque autem necessaria fuerit actio in vires, illam caute, circumspecte, prudenterque suscipiendam esse, suadent rationes supra iam demonstratae.

§. VI.

Liceat breuissimis repetere datas indicationes. Exigunt Vires naturae morbi causae tollendae respondentes

Causa

Caufa et remediis vel cognitis, vel minus,
Expectationem quoad caufam,
quoad vires,

Vires naturae morbi caufae tollendae minus pares

Caufa cognita,
remediis, quibus fecure tolli poteft, cognitis
actionem, quoad caufam,
expectationem, quoad vires,

Caufa eadem
remediis iisdem, lente agentibus,
actionem, quoad caufam,
quoad vires,

Caufa eadem
aptis remediis ignotis
expectationem, quoad caufam,
actionem, quoad vires,

remota iam caufa, vires peccantes in fefe fufcipiunt actionem.

Quum dictis indicationes, praecipuas faltem, easdemque generaliores, abfolui mihi perfuadeam, nec inftituti ratio hisce diutius inhaerere permittat; ad fpecialiora quaedam pedem promoturus, hoc qualecunque tractationis fpecimen mittam, atque varias partus fpecies, vbi fecundum dictarum indicationum normam adhiberi debet vel expectatio vel actio, inprimis manualis, nunc perquiram.

§. VII.

Quo anguftius fit temporis fpatium, ad quod partus negotium ab ipfo fummo rerum naturalium Rectore reftrictum

 fuit;

fuit; quo magis adeo praeceps occasio; quo maius damnum, si vel nimis properanter praerumpitur illud spatium, vel nimis negligenter diducitur; quo vehementiores sint dolores, calamitatesque, quae teneram et matrum et infantum corporis infestant compagem; quo maius, vt denique vno verbo dicam, periculum, quod ad minimum semper duobus imminet hominibus: eo maioris sane momenti et in hoc negotio est medicina agens et expectans. Vnde enim illi errores imperitarum obstetricum crassiores, et mala inde producta generi humano tam perniciosa, cum, praeteritis annis, arte obstetricia nondum satis exculta, haud raro mox tranquille expectarent, si modo caput primum offerebatur, de prauo eiusdem situ parum sollicitate *a*); mox, infausto conamine, prolapsum extorquerent brachium foetus, quum illum arreptis pedibus, vertere debuissent *b*); mox truncum, praecipite et immodica tractione, a capite avellerent, quum foetum vel forceps, vel forte iusta encheiresis liberasset *c*); mox, tristi instrumentorum adparatu, miserum foetum adhuc viuum, quem artis fuit, conseruare, dissecarent *d*)? Vnde? nisi quod ars, adhuc in incunabulis dum erat, nondum

a) *Traité des accouchemens cet.* par le Sr. DE LA MOTTE, *à la Haye 1726.* Lib. 3. Cap. 22. *La cause la plus ordinaire*, ait, *de ce funeste accident*, (quod descripsit) *vient de ce que les sages femmes, séduites par les apparences trompeuses, qui leur font croire, qu'un enfant présentant la tête, c'en est assez pour que tout aille bien avec le temps, le laissent écouler, jusqu'à ce qu'il n'y ait plus de ressource que de la part des instrumens.*

b) v. *Traité de la Theor. et pratique des accouchemens, trad. de l'anglois de M.* SMELLIE, *D. M. par M. de* PREVILLE, *à Paris 1754.* T. 3. Coll. 34. Nr. 1. Obs. 9.

c) SMELLIE T. 3. Coll. 36. Obs. 1.

d) Veteres, qui vsum forcipis ignorarunt, et in leuiori incuneationis gradu vix aliud refugium habuerunt, nisi interdum, sectionem Caesaream.

dum ad amuſſim determinauerit, an et quomodo, et quando, ſit agendum? Quae nunc enarraui, quaeque amplius iam allatis addi poſſent, totidem ſunt momenta grauiſſima, quae viros in arte medica claros impulerunt, impelluntque adhucdum, artem, cui per ſeriem annorum ſolae praefuere feminae, et anatomicarum, et phyſiologicarum, aliarumque huc facientium ſcientiarum, ignarae, ſuam facere, atque eiusdem non ſolum theoriam, ſed praxin quoque nouo ex dictis ſcientiis deſumto lumine ſuperfundere. Nec certe tunc euitare potuerunt, quin rite formatas indicationes firmarent, atque accuratius docerent, quo ſtatu ſit agendum, quo expectandum? ne occaſio, nullo fato reuocanda, aufugiat. Iuuabit itaque hisce aliquantulum inſiſtere, et, niſi inuentis licuerit noua addere, tamen eorum, quae tam natura rei, quam auctorum obſeruationes, quae in eorum ſcriptis leguntur diſperſae, ſuadent, me ruminatorem qualemcunque excuſabit ipſius propoſiti grauitas.

§. VIII.

Minima interdum circumſtantiarum, quae praeuideri nequeunt, conditio indicationes adeo inſigniter mutat, vt idem morbus modo hanc modo aliam ſuadeat, vni indicationi, quod datum eſt, tempus, interdum quam citiſſime expirat, et ſtatim ad alteram transeundum eſt; quin immo, primo intuitu idem caſus, gradu tamen differt, et pro ipſo gradu, quem tenet, mox expectationem requirit, mox actionem, adeo, vt ardua, niſi impoſſibilis res ſit, ſingulos, tam ad agendum, quam ad expectandum, caſus in ſpecie, ne dicam in indiuiduo, libello arctis limitibus circumſcripto, complecti, et nunc accuratius determinare. Sed a potiori fit denominatio, atque ea ipſa cum diſcretione quidam firmari tamen poſſunt, in quibus enumerandis, pro virium modulo, pergam.

In partu, foetus ex matrice in lucem promouetur. Cui vero negotio celebrando naturam parem ſeſe gerere ſi obſeruetur, ſine dubio eſt expectandum, et quidem

I. IN DOLORIBVS RITE CONSTITVTIS.

Docet ſanior ipſius partus theoria, modo dictum negotium perfici vi contractionum vteri, vel ſic dictorum dolorum ad partum; et eo quidem ordine, vt, praeſagientes *a*) non ſolum, ſed et praeparantes *b*) inferius vteri ſegmentum diducant, eiusdemque orificium aperiant ac detergant; quo facto demum dolores excludentes ſ. conquaſſantes ipſum foetum excludant *c*); quorum omnium vires auxiliatrices autem conſtituunt contractiones muſculorum abdominalium et diaphragmatis *d*); ad quam actionem modice ſuſcipiendam ab ipſa vigilante natura ſatis inuitari ſolet et inuita grauida. Qua de cauſa heic ſane ad expectationem monendae ſunt plurimae obſtetricum, quae non numquam nimis cito, ad nixus edendos vehementiores exhortantur parturientes, quin genitalia nondum ſufficienter emollita miſere contrectant, iam iſtis prioribus adhuc vigentibus doloribus, vana nimirum intentione, vt iam partus ad finem perducatur tempore, vbi id nondum licet *e*). Quo irrito omnino conamine adeo vires ante tempus exhauriuntur, vt, inſtante vero ad partum labore, nullae, quibus allaborare poſſit puerpera cum doloribus conquaſſantibus, amplius ſuperſint. Moderandae enim ſunt initio vires iſtae auxiliatrices, vt, accedentibus doloribus

a) Vid. *Ioan. Georg.* ROEDERERI Elem. Art. obſtetric. edit. *Henr. Aug.* WRISBERGII Gotting. 1766. §. 170.

b) Ibid. §. 178.

c) Vid. *L'art des accouchemens cet. par M.* ANDRÉ LEVRET *à Paris* 1766. §. 516. §. 524.

d) Vid. ROEDER. l. c. §. 181.

e) Vid. SMELLIE l. c. T. 2. Coll. 13. Art. 3. Obſ. 3. et 4. ROEDER. §. 249.

bus excludentibus, ſatisque et deterſo et aperto vteri orificio, ad maiores tunc edendos niſus vigeant.

II. IN PARTV NATVRALI.

Ab ipſo magis magisque creſcente foetu ad certum quendam gradum, qui menſe obtinere ſolet nono, expanſus vterus, vlteriori diſtenſioni reſiſtit, ſeſeque circa ipſius foetus corpuſculum contrahit, illudque, (iuſtam enim praeſuppono foetum inter et peluim proportionem), ſenſim deorſum protrudit. Caput infantis, inferius vteri ſegmentum occupans, intrat ſuperiorem peluis aperturam, eo, vti OVLDIO atque SMELLIO *a*), et quibus eorum ſententia arridet, videtur, ſenſu, vt frons vnum, atque occiput alterum reſpiciat ilium os, ſ. ex SAXTORPHII ſententia, vt diameter transuerſalis capitis tegat obliquam diametrum peluis *b*); ſatis deterſo atque aperto orificio, exprimitur veſica, quam ruptam ſequitur iam caput, ita nunc, ex omnium doctorum conſenſu, verſum, vt facies os ſacrum et occiput ſymphyſin tangat pubis; vi vlteriori dolorum caput ſenſim depreſſum vaginae duplicaturas, nymphas, frenulum diſtendit quaſi ad augendum ſpatium, donec, ſic ſi denique arcum pubis attigerit, circa eundem ſemicirculum ſurſum verſus deſcribens, excludatur, quod natum mox excipit reliquum corpus modo ſtatim dicendo. In mox depicto negotio nullum plane auxilium neceſſarium, locum habere, nemo negabit, ſi iuſtum parturientis ſitum, atque illud laudandum exceperis, quo, prophylactice, perinaeum valida ſuffulcire ſolent manu. Sed vlteriorem obſeruandam eſſe volo expectationem. Docent nimirum veteres artis obſtetriciae doctores, inter quos MAVRICELLVS *c*), caput modo natum,

a) *A Treatiſe of Midwifery, by Fielding* OVLD. 1742. SMELLIE T. I. Lib. I. C. I. Sect. 5.

b) Theoria de diuerſo partu cet. Hauniae et Lipſ. 1772. §. 7.

c) *Traité des Maladies des femmes groſſes cet. à Paris* 1712. 4. T. I. Lib. 2. Cap. 7. p. 246.

tum, quamuis humeri nullum ponant impedimentum, vti in partu facili solemne eſt, ſine omni mora attrahendum eſſe rotando, ne corpus vel retineatur vel ſuffocetur. Sed vanum eſſe illum metum teſtatur ipſa experientia, quae vix vllum ſiſtit exemplum foetus in illo ſitu per adeo breue tempus capti et ſuffocati. Obſeruatum eſt porro a WHITE, BEAUDELOCQUE a) aliisque, humerorum eundem eſſe tranſitum per ipſam peluim, ac eſt ipſius capitis. Simili modo vti capitis, et humerorum latior diameter, ab vno ſcilicet ad alterum ducta, cum aperturae peluis ſuperioris ſimili diametro, inter vtrumque os ilium ſita, coincidit, nec in eadem naſcuntur directione, ſed pari ratione, qua caput, et humeri ad aperturam inferiorem propulſi ita mire conuertuntur, vt conſimiles ſeſe tangant diametri, ſeu, quod eodem redit, vt vnus humerus arcum pubis, alter os ſacrum ſpectet. Atque in hoc mirabili ſane mechaniſmo nititur ſententia, qua volunt allegati Auctores, non ſtatim iam excluſum adripiendum eſſe caput, ne ab ipſa manu, humeri incuneentur, obſtetricia; ſed expectandum eſſe, leuiter prehenſo capite, donec videamus, quorſum vergant humeri, atque tunc verſus quod matris femur, anterior infantis pars reſpiciat, circa proprium vmbilicalem funiculum, tanquam axin illum eſſe circumducendum b). Eo itaque noſtrum fere totum abſol-

a) Quam contorſionem humerorum crebriorem et mihi, obſeruandi data fuit occaſio in gynaeceo Argentinenſi, quod gratis ſub auſpiciis frequentaui, Cell. ROEDERERI Profeſſoris et praeceptoris in arte obſtetricia cariſſimi.

Avis aux femmes enceintes et en couches, ou traité des moyens cet. traduit de l'anglois de CHARLES WHITE, par M. . . à Paris 1774. 8. p. 25.

BEAUDELOCQUE *Anfangsgründe der Geburtshülfe, aus dem Franzöſ. überſezt von* KAMMERER, *Tübingen* 1779. p. 91.

b) Methodus eſt a DELEURYE propoſita atque deſcripta in eius·

absoluitur munus, vt, quem alma natura ex matris gremio depromit, nouum ciuem, prompta excipiamus manu.

III. IN EXTRAHENDA PLACENTA, ET DELIGANDO FVNICVLO VMBILICALI.

Post natum foetum funiculi vmbilicalis portionem placentalem ab illa foetali separandam, vtramque deligandam, et placentam extrahendam esse, generalis lex est. Equidem vidi sanguinem ex foetali portione fluentem post aliquot pulsus per se cessantem sine noxa; vidi quoque portionem placentalem saepius absque vllo malo euentu, non ligatam: sed relinquo SCHVLZIIS *a*) cum suis, et BOEHMERIS *b*) cum suis asseclis, litem, quam meam non faciam: vtrum deligatio funiculi sit necessaria, an superflua? Firma stat veritas, in hoc casu superflua vix nocere. Deligetur itaque funiculus vmbilicalis. Sed deligandus esse videtur cum expectatione. Ex mente WHITE loquor *c*). Reiicit nempe nimiam praecipitationem, qua, pro more vulgari, infante vix nato, funiculum citius discissum, ligare solent; vult e contra, vt per aliquot minuta expectetur, et sic tempus concedatur, quo teneri infantis pulmones commode sese euoluant, et, bono omine, noua inchoetur circulatio; quo, adde-

eiusdem *Abhandlung über die Geburten, aus dem Französ. übersetzt von D. Ioh. Gottfr.* FLEMMING, *Breslau* 1778. §. 620.

a) Diss. an funiculi vmbilici deligatio in nuper natis absolute necessaria sit? in partem negatiuam resoluitur. Halae 1733. habita Resp. DEHMEL, Coll. Haller: inserta.

b) Diss. de necessaria funiculi vmbil. vi vasorum structurae in nuper natis deligatione. Resp. BVCKARTO Halae Magd. v. Coll. Haller.

c) l. c. p. 37.

addere id liceat, vterus, vlteriorum contractionum ope, in soluenda placenta, nisi iam facta fuerit, pergat. Ante deligationem interdum sanguinem versus foetum repellere solent, quam vero methodum recte refutat LEVRETVS *a*) et contrarium potius faciendum suadet. Praeterquam enim, quod, facta hac leuiori euacuatione sanguinea, portio foetalis ligata prius marcescat, decidatque, cum experient: Viro asseuerare, haud alienum a vero esse puto, varia quoque inde praecaueri posse incommoda; an vero varioli? sunt, qui praecipiunt; equidem vix credo. Maior obtinet dissensus ratione extrahendae placentae, qua de re iam olim disceptarunt RVYSCH *b*), qui soli naturae, atque LEPORINVS *c*), qui arti dictum tribuerunt munus. Accedebant hisce, ad nostram vsque aetatem, plurimi, alii, qui non differendam esse volunt extractionem, alii, in contrariam partem discedentes, non accelerandam, quorum quilibet suis nituntur argumentis, suaque auctoritate. Prostant nimirum obseruationes, quales et mihi videre contigit praesenti, de secundinis per satis longum tempus retentis absque praeiudicio matris *d*), et aliae, de periculosa, praepostera in extrahenda placenta assiduitate *e*); ex altera parte innumera prostant exempla de malis ex placenta nimis diu in matrice morata, haud dissimu-

a) *Journal de medecine* T. 37. An. 1772. c. *Richters Biblioth.*

b) Tractat. de musculo in fundo vteri.

c) *Kurze und gründliche Erörterung einiger die zurückgebliebene Nachgeburt betreffende Fragen. Leipzig 1728.*

d) DE LA MOTTE libr. 5. Cap. 2. SMELLIE T. 2. p. 466. T. 3. Col. 33. Nro. 2. Obs. 1. a natura separata fuit die sexto cum signis putredinis. PLENK *Anfangsgründe der Geburtshülfe. Wien 1774. 8vo. T. 2 K. H. 2. p. 356.* Similia sese obseruasse adfirmauit, Illustr. RVDOLPHVS Prof. Erlang. in re obstetr. et chirurg. clarissimus, praeceptor mihi summe semperque venerandus.

e) MAVRICEAU T. 2. Obs. 162. 294. DE LA MOSTE l. c.

ſimulanda *a*). Quam ob rationem nonnulli, vt vtrumque ſuis incommodis ſtipatum auertant extremum, medium tenere ſtuduerunt beati, inter quos LEVRET *b*), SMELLIE *c*). ROEDERER *d*), WHITE *e*), BEAUDELOCQUE *f*), HARVIE *g*), aliique, qui docent: plerumque in facili laetoque partu, quotidiana loquente experientia, ipſum vterum, durante propria contractione, ſecundum moliri partum, quo placentam ſolui pellique *b*) *c*) *d*); ſolutionem ſ. placentae ab ipſius vteri interna facie ſeparationem, in ſtatu, puta, ſano, ſolius vteri eſſe opus ſeſe contrahentis; extractionem eiusdem arte iuuari poſſe, nec tamen prius ſuſcipiendam, quam priori iam facta, id, quod cognoſcitur, concludendo a nouis obortis doloribus, tanquam a cauſa ad effectum; a modica vero haemorrhagia, et contracto, qui globi ſub forma in regione pubis ſentitur, vtero, tanquam effectu ad cauſam *b*) *e*) *f*); vix adeo extimeſcendam eſſe occluſionem et colli et orificii vterini, tam inſigniter in partu diductorum ac deterſorum *b*) *d*), nec neceſſe eſſe, poſt quemuis partum manum ad vlteriores operationes in matricem inferre, praegreſſis laboribus ſatis defatigatam, defeſſamque; ſed expectare, donec fiant, quae dicta ſunt *e*) *g*). En! itaque operam, quam dedere, vt ſcilicet methodus a nimia acceleratione et tali procraſtinatione aequaliter diſtans, atque adeo et huius et illius mali effectus, quantum fieri poteſt, declinans in vſum recipiatur.

C 2 IV. IN

a) MAVRICEAU ibid. Obſ. 244. 297. plura.

b) *Art des accouch.* P. 3. C. 3. Art. 4. Sect. I. coll. §. 499. tenus 503.

c) T. I. Cap. 2. Sect. 7.

d) l. c. Cap. 14.

e) l. c. p. 39.

f) p. 98.

g) *Practical directions ſhewing a method of preſerving perinaeum in birth and delivering the placenta cet.* by HARVIE Lond. 1767.

IV. IN PARTV PRAEMATVRO, ABORTV, MOLA, SIMPLICIBVS.

Fieri nimirum iam ante definitum a ſummo oeconomiae humanae Praeſide, tempus, variis ex cauſis, ſolet, vt, vel foetus, intra ſeptimum et nonum grauiditatis menſem, id quod partum praematurum, vel a tertio ad ſeptimum vsque, embryo, quod abortum, vel, eodem circiter tempore, ouum deforme, quod molam vocant, excernatur; et quidem eodem fere ordine, qui in partu naturali obſeruatur. Prominet, in vtroque caſu priori, vix in mola, veſicula, accedunt, aliis cum partus ſymptomatibus, dolores, quorum ope orificium vteri, niſi detergatur, adaperitur tamen ac dilatatur, quin, fauente fortuna, quandoque integrum naſcitur ouum *a.*) Triplex itaque habetur partus ſpecies, ſimplicis nomine inſignita, quoties ab inſigni haemorrhagia, ſeu alio ſiniſtro libera obſeruatur, euentu, eademque naturali ſimilis, ea cum differentia, quod et nimis praemature et foetu minus perfecto contingat; quae ideo proprio prae illo vix indiget auxilio, atque, ne nimia induſtria plus noceat, quiete, eo maiore iure tranquille tradenda erit naturae *b*), quo promptiores in tali caſu, ante portas iacere ſolent haemorrhagiae. Nam probe confitendum eſt, ad rariores pertinere tam felices modo deſcriptos euentus, et plerumque, quin vix non ſemper in excretione molarum, profluuium ſanguinis aliaque coniuncta habere incommoda, de quibus infra dicendi erit occaſio.

V. IN

a) ROEDERER § 730.

b) ibid. MAVRICEAU T. 2. f. *Obſervations ſur la groſſeſſe et l'accouchement des femmes etc.* à Paris 1715. 4. Obſ. 292. qui, non obſtante brachio prolapſo, partum naturae reliquit felici ſucceſſu.

V. IN PARTV DIFFICILI VARIA EX CAVSA.

Praeter impedimenta iacta vel a ſitu ipſius foetus, vel a laeſa, foetum inter et peluim, proportione, mala vnius ſ. vtriusque conformatione, ſimilibusque vitiis, et aliae obtinere ſolent cauſae, quae obſtant, quo minus partus promte commodeque abſoluatur. Sunt, qui, ſeſe obſeruaſſe aſſeuerant, in primiparis praeſertim tam iunioribus, quam aetate prouectioribus aegrius et maiori cum cruciatu cedere fibras ſtrictiores, ſenſibiliores, ſiccioresque; earundemque ob reſiſtentiam, quam praeſtant, maiorem, os vteri difficilius dilatari, ipſumque partum retardari notabiliter *a*). Sunt, qui ſimilem procraſtinationem in craſſis, macilentis, gibboſis cet. metuunt *b*), aeque ac a doloribus leuiori ex cauſa tergiverſantibus. Verum enim vero tam frequentes certo non ſunt eiusmodi caſus ita comparati, qui, niſi alius morbus ſimul coniunctus fuerit, exigant, pro re nata, venaeſectiones, clyſmata et balnea emollientia, cardiaca, opiata cet. a rationali tamen medico, ſuo tempore, haud ſane negligenda. Ab impulſu enim dolorum, quos ſegniores viſos, ipſa interdum reſtituit quies *c*), ſaepius ſuperari ſolent illa obſtacula, praeterque omnem quandoque opinionem *d*). Maioris itaque ſane emolumenti eſt prudens expectatio, violenta partium, vt dilatentur, contrectatione, et pernicioſo ſic dictorum pellentium vſu, qui praeteritis annis praepoſtere ſaepius praeſcriptus mala turbasque produxit funeſtas ſatque notas, quam ob cauſam, ex

a) id, quod negat DE LA MOTTE Lib 2. Cap. 4. contra MAVRICEAU.

b) contrarium vult DE LA MOTTE Lib. c. Cap. 22. contra PEV.

c) SMELLIE T. 2. Coll. 27. Obſ. 1.

d) *van* SWIETEN Commentaria T. 4. p. 527. ROEDER. §. 232. ſeq.

consensu medicorum, hodie cautissime sunt adhibenda, eoque magis quod etiam post partum agere pergant, sicque vel haemorrhagias vel inflammationem vteri producere possint.

VI. IN VITIO OSSIS COCCYGIS.

Multum quidem olim metuebant de osse coccygis luxato, nimis antrorsum verso, immobili cet. *a*). Sed obseruationes vlteriores docuerunt, raro tam insigni impedimento esse, quam olim ipsi tribuere, nec illud ipsum ossificatione immobile redditum obstitisse, quo minus foetus natus fuerit absque notabili incommodo, praeter solita in quolibet partu praesentia *b*). Attamen haud negabo, ita illud os vitiose affici posse ac mutari, praecipue dum nimis introrsum vertitur, vt reuera haud negligendum poneret obstaculum; atque tunc sunt, qui iubent, illato digito s. pluribus, illud caute reprimi *c*). Ast, si mobile adhuc obseruatur, vti in statu naturali vix non semper; quid moliendum? Lubentius parebit progredienti sensim capiti, quam digitis illatis; idemque iudicium ferendum esse videtur de immobili. Plus enim vix efficiet illa encheiresis, quam quod spatium, dilatandum potius, diminuat, atque cruciatus puerperae adaugeat, neque tamen optatus obtineatur effectus; vixque enim semel immobile redditum minus resistet arti, quam naturae, vt taceam inflammationem, quin et ossis fracturam, quae produci possent. Anne itaque in vtroque casu potius expectandum erit?

VII. IN

a) GVILIELM. HARVAEI Exercitat. de generatione animalium cet. HAGAE Comit. 1680. Exercitat. 58. p. 377, MAVRICEAU T. 2. Obs. 1.

b) SMELLIE T. 2. Coll. 1. Art. 2. Obs. 1. DE LA MOTTE Lib. 2. Cap. 4.

c) PLENCK 2 *K.* 1 *H.* 1 *Abtheil.* p. 134.

VII. IN NIMIA CAPITIS MOLE.

Huc referendum esse volumus, omnem partum difficilem, vbi, viribus licet integris, capite optime, vti in partu, quem naturalem supra adpellauimus, sito, reliquisque, quae illum concomitari solent symptomata, praesentibus, magnitudo capitis amplitudini peluis minus respondet, siue sit caput, quod peccet, siue peluis. Paragomphoseos nomine id vitium venit, cuius tres describunt gradus ROEDERER *a*), STEIN *b*) aliique. Primus nunc nos proprius spectat. Naturae quidem auspicio perficitur, sed difficilius et lente. Quamuis enim validius resistant peluis aperturae comparate angustiores capiti delabenti; illud tamen, vi dolorum, lento quidem itinere ad ipsum vsque orificium externum progreditur; dum nimirum ossa cranii hiantia ita sibi inuicem adproximantur, vt caput tumore in prominente eiusdem parte existente, obsessum, et in formam cunei accuminatum quasi, per ipsum peluis axin trudatur, quod caput mox reliquum excipit corpus, quaeque omnia satis longam temporis moram requirunt. Eiusmodi partus, cui valida, quamuis tardior praeest natura, cum spe optimi euentus ipsi soli quoque tradendus erit *c*). Signa, quae hoc suadent, ex dictis facile eruuntur. Quo sensibilior, post dolores, capitis progressus; quo minus eiusdem acumen et tumor, eo magis expectandum erit. Si autem citior desideretur liberatio, vel maior obtineat gradus, vel protracto labore, vires exhauriantur, vel alia accedant mala, agendum esse, infra dicturi ipsi volumus.

VIII. IN

a) §. 420. seq.

b) *Georg Wilh.* STEIN *practische Anleit. zur Geburtsh. Kassel* 1777. §. 529. seq.

c) ROEDERER. §. 425.

VIII. IN SITV CAPITIS RECTO, FRONTE ANTERIORA SPECTANTE.

Alia partus ſpecies, quae expectationem, ſuo cum diſcretiuo iudicio, indicare videtur, eſt ex claſſe ſitus capitis recti, quam exſtruere placuit LEVRETO *a*); quae autem ROEDERERO *b*) ſub enumeratione venit ſitus capitis iniqui. Axis capitis, a vertice ad baſin cranii ductus ſequitur axin peluis, aliqua tamen cum differentia, prouti nimirum l. LEVRETIANVM *c*); l. ROEDERIANVM *d*) velB ANGIANVM *e*) agnoſcas. Frons cum facie, in facili partu ad ſacrum os obuerſa, arcum tangit pubis, foetusque corporis facies anterior, matris reſpicit abdomen, reliquus rerum ſtatus naturali ſimilis eſt. Vitium in eo quaerit ROEDERER *f*), quod in hoc ſitu impulſus dolorum caput a pectore remoueat, dorſumque verſus pellat. Aliud in eo quoque iacere mihi videtur, quod noſter partus careat illo, in facili ſolemni, et pulcerrimo mechaniſmo, quo occiput arcui pubis innixum, axin quaſi efficiat, circa quem caput commode euoluatur. Nam etiamſi in noſtro caſu altius deſcendat caput atque perinaeum cum metu lacerationis expandat; apta pars non adeſt, quae illi puncto fixo, quod arcus pubis praebet, adprimatur. Huncce itaque partum per longius iuſto tempus protrahi poſſe, dubium eſſe nequit:

a) Diſſentiunt auctores in claſſificatione ſitus capitis. Planior videtur LEVRETIANA. Vid. eiusd. *Obſeruat. ſur les cauſes etc.* 1770. p. 133. col. WALDBAVMII Tab. *in Wahrnehmungen* etc. *Lübeck* 1758.

b) §. 508. ſeq.

c) *L'art des accouch.* p. 310. Conf. Tab. 4.

d) ibid. §. 5. et eiusd. Opuſc. Med. Gotting. 1764. edit. inſert. Program. de axi peluis.

e) Tentam. med. de mechaniſmo partus, Praeſ. SAXTORPH, Haun. 1774.

f) ibid.

quit: illum tamen plerumque a natura abſolui, aſſeuerant ROEDERER *a*) SMELLIE *b*) DE LA MOTTE *c*) cet. Sua ſponte inde ſequitur, in ampla pelui, validioribus doloribus, proportionato foetu cet. ab arte in hoc caſu nihil ſuſcipiendum eſſe peculiare; ſed prudenter expectandum. *d*) Si autem accedant momenta, quae in dubium vocare valeant boni euentus ſpem; eadem ſunt peragenda, quae in partu, facie praeuia, allaturi ſumus.

IX. IN LEVIORI CAPITIS OBLIQVITATE.

Si axis capitis ab axi peluis ita aberrat, vt continuati, vnus alterum ſub angulo plus minus acuto ſecet, atque adeo cranium, antrorſum, retrorſum, vel ad latus quoddam plus minus in oſſa pubis impingat; ſitus a LEVRETO *e*) lateralis vocatur, obliquatus autem a DEVENTERO *f*), qui primus atque egregius in hac re deſudauit, et ROEDERERO *g*) qui illum ſequutus eſt, vix ſegnior. Periculum in aprico eſt. Caput nimirum tantum abeſt, vt contractionum vteri ope, cauitates peluis, tam ſuperiorem, quam inferiorem tranſeat, vt potius in margine cauitatis ſuperioris retineatur, oſſibusque valide adprimatur, atque, niſi vel ſponte relabatur, vel arte redigatur, naſci nullo modo poteſt. Eandemque ob rationem ex hac claſſe equidem vix audeo aliam, iis, quae expectationem exigunt, annumerare ſpeciem, niſi leuiorem, quin leuiſſimam, annuentibus ROEDERERO *h*) atque SMELLIE *i*). Eam intelligo,

a) ibid.
b) T. 2. Coll. 26. Art. 2. Obſ. 2.
c) l. 2. c. 7.
d) ROEDERER ibid.
e) *Obſeruat. ſur les cauſes* cet.
f) *Henr.* DEVENTER Operationes chirurg. Nouum lumen cet. Lugd. B. 1710, 4to Cap. 47.
g) ibid. c. 17. ſect. 2.
h) §. 457.
i) T. 2. Coll. 14. Art. 1. Obſ. 1. conf. T. 4. Tab. 12.

go, quae nullam vteri obliquitatem ſimul iunctam habet, atque vbi ſpes eſt, fore, vt caput, cuius ne quarta quidem pars oſſibus peluis incumbit, veſica, poſt ſufficientem orificii interni dilatationem, rupta, ab vtero nunc arctius circa foetus corpus ſeſe contrahente cogatur, ab oſſibus ad cauitatem declinare ac delabi. Lento gradu id fieri obſeruatum eſt, adeo vt interdum, licet in cauitatem remotum caput denique forcipe tamen educi oporteret.

X. IN AGRIPPIS, PRAEVIIS GENVBVS ET CLVNIBVS.

Simili ratione et in hac, dubius haereo, quaeſtione: an quidam ex Agripparum partu, et vbi alia, quam caput, prima ſentitur pars, naturae ſint tradendi? Plurimi ſane ex hac claſſe, ita ſunt diſpoſiti, vt, proprio Marte, nullo modo abſolui queant; alii vero, (praeter illos tamen, vbi vel pedes, l. genua l. clunes primi ſeſe offerunt, vix vllus,) ita comparati, vt, proſperrimus ſub conditionibus, a naturae viribus ſibi relictis, aeque fere faciles perficiantur, ac ipſe naturalis. Id, quod monent et obſeruarunt DE LA MOTTE, *a*) qui ne dubitat quidem, eiusmodi partum adpellare naturalem, SMELLIE *b*) ROEDERER *c*) conditiones, quas addunt, praecipuae ſunt: peluis ampla, foetus minor, eiusdem facies corporis anterior os ſacrum ſpectans, ſufficiens partium dilatatio, ope veſicae velamentorum, rupturae diu reſiſtentium, producta, valida vis dolorum cet. Quamuis tanquam difficillimum cum veteribus reformidare, nec naturalem cum DE LA MOTTE habere vellem eiusmodi partum; tamen prudentem et pro conditionum numero et natura directam expecta-

a) Libr. 1. Cap. 29. Obſ. 80.
b) T. 4. Tab. 29. et explicat. eiusd.
c) Cap. 18. ſect. 1. §. 592. 593.

pectationem esse eligendam credo; ne scilicet, nimium cunctando, commodum ad auxilia adferenda, elabatur tempus.

XI. IN PARTV GEMELLORVM.

Simili modo, ac simplex partus, duplex quoque se habet. Quilibet gemellorum suis inclusus membranis, suo funiculo vmbilicali, propriaque interdum, interdum communi gaudens placenta, proprium quoque patitur partus negotium, mox naturale et facile, mox contrarium; quin nunc vnum natura soluit, alter ab arte expectat auxilium; nunc vterque artis est obiectum. Id quod obseruationes MAVRICELLI *a*) SMELLIE *b*) aliorumque satis comprobant. Atque ex hisce diiudicandum erit momentis, an agendum sit, an expectandum? Expectandum omnino, in illo, qui naturalem atque facilem sese gesserit, siue sit vterque, siue prior, siue posterior: agendum in contrario.

XII. IN PARTV FOETVS DEMORTVI.

Idem quoque iudicium ferendum esse duco, de partu foetus iam in vtero materno, varia ex causa, demortui, suis ex signis dignoscendi. Et ille sane vario modo, plus minus felici sese offerre solet. Si, excepta infantis vita, reliquae ad partum facilem adsint conditiones, nec alia accedant incommoda: non est, quod peculiare tentetur auxilium; sed et ille, eodem iure, quo prior, tradendus erit naturae, quae, quamuis segnior, felici tamen successu plerumque perficit opus. *c*) Cautelas autem, in necessaria actione adhibendas recensere, ab instituto alienum esset.

a) T. 1. Obs. 93. 159. 481. et plur.

b) T. 3. Coll. 37. Obs. 1. seq.

c) ROEDER. §. 340. SMELLIE T. 2. Coll. 12 Art. 1. Obs. 1. 5.

XIII. IN PARTV MONSTRI, EX DEFECTV PARTIVM.

Vti peluis matris, et reliquae generationi dicatae partes, ipſius quoque infantis corpus, interdum, licet rarius, varias pati ſolet deformitates ortas, vel ex monſtroſa membrorum commutatione, vel partium exceſſu vel defectu. Inſignia quidem, a natura aegrius, quin prorſus non ſuperanda ſunt impedimenta, prouenientia a ſimplici quidem ſed monſtroſo, duobus capitibus ſ. aliis membris locupletato, a duplici connato etc. tantaque cum varietate, vt de iisdem remouendis, firmae regulae formari vix queant; e contra monſtrum, partium defectu tale, dum moles potius diminuatur, quam augeatur, non video, quod partum multum aggrauare poteſt, ideoque reliquis conſpirantibus, in eodem expectationem commendare, nullus dubito. *a)*

§. IX.

Ab expectatione ad actionem nunc tranſeo, praecipuos, qui eandem in partu adhibendam poſtulant, caſus, eodem, quo expectationem modo abſolui, ordine contemplaturus. Quaedam tamen praemonenda habeo.

Vires naturae morbo debellando impares me praeſupponere, ſupra iam dictum eſt (§. V.). Id, quod tamen non ita intelligi volo, ac ſi docerem, in quolibet dicendorum caſuum, dictas vires poſitiue ſemper l. exceſſu, l. defectu, l. mala peccare directione. Tale quid adfirmans a veritate omnino longe diſcederem. Potius probe confiteor, plerumque vires per ſe quidem nulla labe adfici; id vero non obſtat, quo minus relative, ſi nimirum ad cauſam ſuperandam ſimul reſpexeris, tamen laborent, quae

a) DE LA MOTTE libr. 4. Coll. 37. Obſ. 2. Obſ. 356. SMELLIE T. 2.

quae ſcilicet cauſa ita comparata eſſe poteſt, vt ne ab optimis quidem viribus fugari poſſit. Exempla in promptu ſunt. Plures, puta, ſpecies, ſitus peruerſi foetus et matricis, malaeque eorundem conformationes rel. incaſſum a viribus quid expectari poteſt naturae; recte tamen expectatur, quoad vires. Agendum enim eſt in cauſam. (§. V.) Tales, partuum in hac ſectione occurentium, maximam conſtituunt partem. Minor eorum eſt numerus, qui duplicem actionem et in cauſam et in vires exigunt; atque pauciores ii, vbi ſolis viribus, immota cauſa, medendum eſt; adeo, vt hodiernis temporibus, vbi ars obſtetricia a claris viris magis exculta docuit, manum occulatam in partu optimum adferre auxilium, vſus medicamentorum internorum dolorificorum, pellentium et ſimilium, vel ſuperſtitioſus, vel noxius, quo ſiniſtro Marte obſtacula in partu profligare olim ſtudebant, multum euiluerit, et recte! Sed redeo ad caſus enumerandos, qui medici poſtulant actionem, quae in quouis caſu adhibenda, parce ſolummodo et fugaci calamo a me indicata fuit, ne libelli ſc. molem adaugerem; cum mei inſtituti ratio non fuerit, dicere, quo modo? quibus auxiliis? cet. ſed quod ſit agendum, et quando? Eadem quoque mente, ea nunc ſilentio praetereo, quae iam ſparſim de actione dicta fuerunt, ad taedioſam euitandam repetitionem, quin nec in hac quoque ſectione me interdum expectationem ſuadere mirandum eſt, cum etiam hic a potiori fieri poſſit denominatio.

I. IN PARTV PRAEMATVRO, ABORTV, ET MOLA CVM HAEMORRHAGIA.

Tam partus praematurus, quam abortus et mola, haud raro adgravari ſolent, accedente haemorrhagia, quae, quouis grauiditatis tempore, periculo non vacat, monente iam HIPPOCRATE, Aph. V. 56. " *quoties femina vtero gerens haemorrhagiam patitur, atque accedunt frigus extremorum, pulſus debilis, celer, intermittens, oculorum caligo, aurium ſuſur-*

 rus,

rus, *praecordiorum anxietates*, *animi deliquia frequentiora*, *ſudor frigidus*, *motus conuulſiui*, *malum eſt*, *quin mors ſequitur*" *a*). En! cateruam malorum, quae vt auertantur, ſibi commendatam habeat medicus actionem. Non eſt, quod multus ſim, in explicanda ratione, cur ſit agendum? Periculum eandem abunde loquitur. Cauſa frequentiſſima eſt, placenta ab vteri interna facie l. tota l. quoad partem ſoluta, atque vaſa in eius cauum hiantia. Niſi itaque l. maior ſanguinis adfluxus retineatur, l. ita rerum ſtatus mutetur, vt vaſa adfluenti ſanguini ſatis reſiſtere valeant; nulla ſane ſpes adfulget ſiſtendae haemorrhagiae. Conducunt hoc ſcopo, praeſertim in mola, quae plerumque cum ipſo profluente ſanguine excerni ſolet *b*), pro varietate cauſarum et temperamentorum, venaeſectiones, temperantia, leuiora adſtringentia? anodyna: in abortu et praematuro partu, ex mente PVZOS *c*), qui partui arte promouendo minus fauet, laceratio velamentorum, vt nimirum poſt effluxum aquarum, vaſa ipſius vteri ſeſe contrahentis, conſtringantur; monentibus autem LE ROU *d*) et SMELLIE *e*) lintea raſa aceto conſperſa, vaginae vteri adplicata

cet.

a) Si quoque vita euaſerit integra, pernicioſi tamen nimii ſanguinis profluuii, effectus metuendi ſunt, quos vide in Diſſ. Illuſtr. ISENFLAMMII, praeceptoris, gratiſſimo animo nunquam non proſequendi. Reſp. IO. PAVL. KVTTER, Erlangae 1764. hab.

b) *Von Beobachtungen, welche das Geſchäfte der Erzeugung und die Geburtshülfe betreffend*, *Nürnb.* 1767. ex Script. quibusdam lat. Peril. DELII.

c) *Mèmoires ſur les pertes de ſang, qui ſurviennent aux femmes groſſes etc. Mémoires de l'acad. de chirurg. T. I. in* 4*to inſert.* 203. quae tamen methodus p. non vbiuis placet ROEDERERO §. 687. nec LE ROU Part. 3. art. 2.

d) *Obſervat. ſur les pertes de ſang des femmes en couches et ſur le moyen de les guerir: à Dijon* 1776. Part. 3.

e) T. 2. Art. 2. Obſ. 2.

cet. quae nisi suffecerint ad sistendum sanguinis fluxum, de validiori auxilio cogitandum est, quod in eo consistit, vt quantum fieri potest, arte promoueatur partus *a*). In foetu bene sito, vigentibus doloribus interdum absoluitur; sed in peruerso foetus situ, doloribusque l. nullis l. lentius agentibus, quam periculum ex haemorrhagia vrgens, id ferre potest, prehensis pedibus, partus accelerandus est. In minori foetu et caput deprimi, quin, prouti et mola, totum ouum binis, vel saltem paucis educi potest digitis. Quo facto, vt plurimum vterus contrahitur atque luminibus vasorum sensim sensimque clausis, cruorem sequitur pars serosa, donec in totum cessauerit.

II. IN CONVVLSIONIBVS GRAVIDARVM.

Aliud symptoma vrgens nec minus funestum priori, subiungam. Vti haemorrhagia, sic etiam conuulsiones interdum vario grauiditatis tempore, praecipue autem, partus termino adpropinquante, quin eo instante sese prodere, malo omine, solent. In summo versantur vitae periculo tam mater, quam imprimis infans; id quod demonstrant obseruationes MAVRICELLI, DE LA MOTTE, SMELLIE aliorumque mox citandae. Ideoque in eo sane omnes conspirant, nullam hic esse in expectatione salutem; actionem vero summam exigere animi constantiam, promtumque medici consilium. Raro contingit, obseruante MVDGE, apud SMELLIE *b*), vt, ope conuulsionum, ipse eliminetur foetus. Interdum sopiuntur conuulsiones temperantibus, emollientibus, anodynis, venaesectionibus cet. *c*), atque partus, ipsis demtis, felici absoluitur successu. A modo dictis eo magis auxilium sperandum est, quo ma-

a) ROEDER. §. 730. seq. SMELLIE T. 1. Cap. 3. sect. 3. Art. 3. fine. T. 3. Coll. 33. No 2. LEVRET *Art des Acc.* § 296. *supplem. Art.* 11. LA MOTTE libr. 3. Cap. 4. et 6. libr. 4. C. 13.

b) T. 2. Coll. 13. Art. 5. Obs. 3.

c) Ibid. Obs. 1. 2. fine MAVRIC. T. 2. Obs. 376.

magis adhuc partus a naturali distat termino; quo leuiores ipsae conuulsiones; quo maiora interualla cet. saepius autem continuo filo membra et matris et infantis ita conuelluntur, vt soporosa quin apoplectica cadat mater *a*), saltem eiusdem fructus enecetur *b*), nisi cito ipsa ars partus absoluat negotium. Si vllo, magno id fieri solet, labore, orificio vteri nec molliori, nec diducto, ita, vt sane ipsa actio prudenter sit moderanda (§. IV. 2 b); inchoato autem partu, manus oculata, pedibus prehensis *c*), l. capite iam prodeunte, forcipe armata, foetum extrahit leuiori conamine. *d*).

III. IN SOLVTIONE PLACENTAE ADCRETAE.

Si aliquo post partum iam praeterlapso temporis interuallo, signa solutae placentae (§. VII. 7) recensita desunt; si tractioni funiculi valide resistit placenta, quin, eadem suscepta, aliquantulum semper retrogreditur funiculus: concludere licet, placentam esse adcretam, nec sperandum, naturam suo in ea soluenda muneri, promto faustoque praefuturam euentu; potius morbos esse metuendos, ex placenta diutius in vtero retenta, ortos, haemorrhagiam *e*), putredinem *f*), inflammationem, *g*) eorumque pedissequos. Quae vt euitentur mala, eadem, lege artis, vola scilicet manus, funiculo duce, illata, ab

a) SMELLIE ibid. Obs. 2. et T. 3. Coll. 33. Art. 3. Obs. 2. MAVRIC. T. 2. Obs. 86. 420. etc.

b) DE LA MOTTE Lib. 3. Cap. 12. Obs. 217. 218.

c) SMELLIE T. 3. Coll. 33. Art. 3. Obs. 1. 3. 4. DE LA MOTTE Lib. 3. Cap. 12. Obs. 219.

d) Talem iusto tempore et sagaci promtitudine directam actionem vidi a Clar. ROEDERERO Argent. peractam, in matre sensibiliori, diris conuulsionibus correptam, dum modo caput lentius delaberetur. Soluto enim forcipis ope, foetu, ac propinato anodyno len. saluae euaserunt & mater et proles, licet et post partum vna s. altera subsequeretur conuulsio.

e) MAVRIC. T. 2. Obs. 43. 75.

f) Ibid. Obs. 104.

g) Ibid. Obs. 129.

ab interna, cui arctius adhaeret, uteri facie decorticanda eſt, et eximenda, cum ſanguine congrumato et membranis *a*). Attamen ſi qua pars nimis firmiter adglutinata digitis non cedat, a natura eliminandam relinquere et iniectionum ope, ſi putredo id ſuadet, ſucurrere mauult MAVRICEAU, alias de cito extrahenda placenta ſollicitus, quam ſenſiliſſimo organo vim inferre vehementiorem *b*). Licet ſoluta ſit placenta, interdum varia obſtacula impediunt, quo minus tractum ſequatur funiculum. Varia, pro natura morbi, medela. Abdomen propendulum retinendum; orificium vteri, f. ſacci, quo includitur, ſenſim ſenſimque dilatandum; placenta margine prehenſa, non funiculo, ea, qua in quolibet caſu neceſſe eſt, cautela, attrahenda; tam valide autem conſtricto oſtio, vt, non, niſi iuſto fortiori conamine, diduci queat, cum MAVRICELLO expectandum.

IV. IN NIMIA CAPITIS MOLE.

Reſtant duo gradus paragomphoſeos nunc recenſendi. Iam primum aegre a natura perfici, monui §. VIII. 7. Maius ponunt impedimentum et ſecundus gradus, et tertius. Illum forte natura abſoluit, ſed funeſtum Cum enim tam inſigniter laedatur mutua peluis et capitis ratio, vt aliquot requirantur dies, donec perſiſtentibus doloribus vehementioribus, caput foetus viui coniforme, inſigni cum tumore lentiſſime deprimatur, non poſſunt non, a nimis diu protracta foetus capitis compreſſione produci, mors infantis: quoad matrem autem inflam-

a) DE LA MOTTE Lib. 5. C. 2. et 3. ROEDER. C. 16. SMELLIE T. 2. Col. 23. Obſ. 3. ſeq. pl. conf. LEVRET *Art. des Acc. Supplem.* Art. II. §. 221. *Georg. Albr.* FRIED *Anfangsgr. der Geburtsh, Strasburg 1769.* §. 197.

b) T. 2. Obſ. 162. 164. 176.

inflammationes vteri, vaginae et partium genitalium externarum; quin dilacerationes, gangraena, diri cruciatus, conuulſiones, vrinae et alui incontinentia cet. Quae ſane momenta medicum ad efficax adhibendum auxilium clara voce prouocant; quod in ſola forcipe LEVRETIANA l. SMELLIANA correcta quaerendum eſt. MAVRICELLVS quidem et DE LA MOTTE, vſum forcipis ignorantes, repulſo capite, verſionem adhibuerunt; ſed aegerrime, nec vbiuis fieri licet, adeo, vt itaque vix alia, niſi modo dicta, methodo et matris et infantis conſeruari poſſit vita *a*). Optima omnino ſpe adplicatur forceps, capiti iam in cauitatem peluis inferiorem delapſo, quo in caſu SMELLIANA recta iam ſufficit; maiori negotio, caput adhuc altius locatum extrahitur ope incuruatae. Sed tacere liceat mechaniſmum forcipis aeque ac methodum adplicandi a noſtro propoſito alienam. Si denique in tertio eodemque peſſimo gradu eo vsque peruentum eſt, vt forcipis quoque vſum eludat caput, quin adeo, cunei ad inſtar, aperturae peluis vel ſuperiori vel inferiori infixum eſt, vt ne ſtilus quidem, caput inter et peluim intromitti queat; de nouo auxilio cogitandum eſt.

Demortuo iam foetu, quis de perforatorio haeſitabit *b*)? Magis anceps conſilium autem eſt in caſu triſtiſſimo, ſed Deo ſit laus! et rariori, viui adhuc foetus. An mors infantis expectanda? An ſectio caeſarea inſtituenda? An foetus trucidandus? Dubium quidem non eſt vtrum, ſed quo modo ſit agendum? Id, quod forte, ex mente ROEDERERI, ea, quae circumſtant, optime firmant *c*).

V. IN

a) ROEDERI §. 429. LEVRET *l'art des accouch. Part. 3. C. 1.* Art. 7. Sect. 4. Art. 8. SMELLIE T. 1. l. 3. C. 3. Sect. 1. ſeqq. T. 2. Col. 27. Art. 1.

b) DE LA MOTTE l. 3. C. 20. Obſ. 244. ſeq. l. 4. C. 3. MAURICEAU T. 1. l. 2. C. 33. et Aphor. 248.

c) ROEDER. §. 433. ſeq. et Diſſ.

V. IN SITV CAPITIS RECTO, FRONTE ET OCCIPITE LATERIBVS OBVERSIS.

Caput in cauum peluis inferius detrusum, non semper eo, §. VIII. 2. iam descripto modo, sese obuertit, vt maxima capitis diameter tegat maximam caui peluis inferioris, id, quod fieri liquet, occipite arcum pubis, fronte excauatum os sacrum spectantibus. Potius accidit, vt eadem directione, qua aperturam peluis superiorem intrare dixi, caput quoque in cauo haereat inferiore; fronte, vni ischii ossi, adpressa, occipite, alteri; atque tunc sane maior capitis diameter tegit minorem ipsius caui peluis. Nec mirum, inde surgere partus difficilis speciem, naturae vix tradendam. Diuersae huius phaenomeni causae: humeri ossibus pubis et sacro innixi, brachia decussata, vitium funis cet. variam quoque exigunt actionem. Praetermissa si fuerit ad versionem opportunitas, nec capitis situs correctio, manu *a*) aut vecte ROONHVISIANO facta successerit; caput prius l. encheiresi l. forcipe, hoc in casu, difficili adplicatu, soluendum est, quo soluto impedimentum inquirendum et tollendum *b*).

VI. IN OBLIQVITATE VTERI ET CAPITIS.

Quo perfectior fuerit l. capitis, l. vteri l. vtriusque obliquitas, eo promptius agendum esse, omnes consentiunt; quin in maiori gradu mors et matris et infantis prius expe-

 ctanda

Diss. de non damnando vsu perforatorii in paragomphosi. Eiusd. Opusc. Med. 1763. Götting. edit. insert. §. 9. seq. BAUDELOCQUE p. 206.

a) In qua operatione fortuna optatis crebro respondit SMELLIE. T. 2. Coll. 14.

b) ROEDER. §. 533.

ctanda erit, quam partus a natura abſolutus a). Tres autem prae primis numerantur gradus b). Vterum, in quauis obliquitate, cum corpuſculo foetus, cuius axis, axin peluis ſequi deberet, ita, prauo ſitu, collocatum eſſe, l. antrorſum, l. retrorſum l. ad latera, vt eiusdem axis continuatus axin ſecet peluis, §. VIII. 9. dictum fuit. Impingit itaque, hoc modo, vteri orificium cum capite, in oram aperturae peluis ſuperioris, idque per gradus. Quodſi nimirum margini aperturae peluis ſuperioris ita adprimatur orificium vteri et caput, vt vna pars ſupra marginem emineat; primus dicitur gradus, quem ſeu potius ipſi proxime accedentem ſupra iam deſcripſi; ſecundus, ſi duas partes ſ. dimidium caput; tertius, ſi tres partes. Imminens hoc in partu periculum facillime perſpicitur: vtero quidem bene locato, capite autem ad latera impingente, ille circa foetus corpus contractus, truncum protrudit, capite relicto. Quia nimirum linea per ſpinam dorſi ducta, non directa eſt ſecundum axin capitis; ſed haec ab illa frangitur, ſat valido impedimento, quo minus caput primum naſcatur. Vtero ſimul obliquo, lineam quidem rectam traduxeris per ſpinam dorſi et ipſum infantis caput, axi ipſius vteri reſpondentem, ſecundum quam dolores quidem agunt, ſed quorſum? vbi nimirum nulla patet via. Ab axi enim peluis, a recto itaque aberrat tramite. Solo vtero obliquo, capite recto, delabitur quidem caput; ſed, dum orificium vteri ad latera obuertitur, cum capite ipſius ſegmenti inferioris vteri pars ſimul deprimatur, neceſſe eſt. Auctores, qui in hac re eximia laude deſudarunt, iamiam allegati, duplex ſuadent auxilium: vel corrigere ſtudent capitis et vteri prauum ſitum, vel abſoluere arte partum c)

Cor.

a) MAURICEAU T. 2. Obſ. 149. DE LA MOTTE L. 3. C. 22. Obſ. 248.

b) ROEDER. L. 17. Sect. 2. FRIED. l. c.

c) DEVENTER. C. 47. ROEDER. l. c. FRIED l. c. LEVRET *ſuites des Obſ.* Art. 1. *Art. des Accouch.* §. 616. 726.

Correctionem ſuccedere, tam encheireſi *a*) quam vecte ROONHUISIANO peractam, eo maior elucet ſpes, quo imperfectior eſt ipſa obliquitas; in primo puta, ac forte, ſecundo gradu. Sed Clar. SAXTORPH in vtero obliquo, correctione optatum ſcopum ſe vix unquam obtinuiſſe, ingenue faſſus, adeo hancce operationem reiicit, vt rarius eandem velit tentari *b*), ipſique verſionem multo praeferri: quin iam DEVENTERVS ſuadet: "*allaborare, virum obſtetricantem, antequam extremum imminet periculum, vt pedes aſſequi valeat c*)" Nec pertinaciter itaque correctioni immorandum eſſe, ex dictis recte concludimus; ſed, irrito corrigendi conamine, ſtatim ad alterum auxilium confugiendum. Optime autem abſoluitur partus forcipis ope, quotiescunque obliquitas dimidiam cranii vix attigerit partem; prehenſis autem pedibus, quotiescunque eundem modo dictum transgreſſa fuerit gradum *c*).

VII. IN SITU CAPITIS TRANSVERSO.

Supereſt vltima ſpecies ſitus capitis, primum quidem, ſed prauum ſeſe offerentis, qui transuerſus audit LEVRETO, *d*) (*la tête en Travers*), iniquus ROEDERERO *e*). Eſt ille, quo caput infantis in cauo peluis ita collocatur, vt axis capitis coincidat cum diametro quacunque ipſius peluis, ſiue ſit transuerſalis, ſiue coniugata, ſiue obliqua. Pro vario, quo id fieri poteſt, modo, et diuerſae, praeter verticem, capitis partes primae tanguntur, facies, occiput, alterutra auris,

a) MAURICEAU T. 2. Obſ. 4. ROEDERER. Opuſc. T. 1. P. 1. p. 169. ſeq. Obſ. 12. STEIDELE *Abhandlung von dem unvermeidl. Gebrauch der Inſtrumente etc. p.* 47.

b) Societ. Med. Haunienſ. Collectan. T. 1. p. 371. T. 2. p. 138.

c) l. c. p. 226. DE LA MOTTE l. 3. C. 23. et Obſ. 248.

d) *Obſeruat. ſur les cauſes etc.*

e) C. 17. Sect. 3.

auris, cet. Differentes licet hae poſitiones, eadem tamen ſtipatae ſunt difficultate, eodemque periculo. Nam ex partium ſtructura abunde liquet, caput deſcripto modo collocatum, formam coni, ſub qua optime peluim transgreditur, adquirere non poſſe, neque validiſſimos dolores, caput primum detrudere valere, qui potius, dum axis capitis ſub angulo fere recto, a linea, per ſpinam dorſi traiecta aberrat, non poſſunt non truncum ad oſſa peluis adprimere, relicto immobili capite, cum ineuitabili et matris et infantis detrimento. Rariſſime, fauente natura, vnus et alter ex hisce abſoluitur, partubus, optimis ſub conditionibus *a*): calamitates vero omnes, partus laborioſiſſimi et difficillimi pediſſequae nunquam non ſunt metuendae *a*). Multum cum hisce conueniunt plures partus ſpecies, praecedenti nro. deſcriptae, quin ex obliquitate capitis ortae a noſtris, gradu ſolummodo differre videntur. Quam ob cauſam ſimilia quoque ſunt auxilia, quae adferenda ab auctoribus traduntur *a*). Difficiliori ſane negotio, in noſtris caſibus, qui maiores quaſi conſtituunt obliquitatis gradus, ſuſcipitur capitis correctio. Plerumque irritum reddunt laborem ſubſequentes dolores, qui opus correctionis omni diligentia peractum iterum deſtruunt *b*). Illata enim ad repellendos humeros, ea nimirum intentione, vt caput rectius delabatur, manus ſpatium occupat, quod capiti debetur, et ipſa impedit, quo minus caput ex ſuo dimoueatur loco: extracta itaque manu, corpus denuo delabitur, et priſtinus permanet ſtatus. Nec vectis ſaepe votis reſpondet, qui vix caput per dimidium circulum commode circumuoluere valet. Quae cum ita ſint, pari quin grauiori ratione, ac in caſibus praecedentibus, minus in noſtris immorandum eſt correctioni, atque

ad

a) Plures obſeruationes, huc facientes collectas vid. in Diſſ. inaug. de partu difficili ex facie praeuia, fronte laterali, foetus. Auct. CAROL. LUD. GUIL. REUSS. Argent. 1777.

b) DE LA MOTTE l. c.

ad extractionem infantis, prehenſis pedibus, faciendam *a*), eo promtius properandum, quo difficilius ſane, elapſa ad verſionem occaſione, adplicatur in tam peruerſo ſitu forceps *b*) LEVRETIANA, SMELLIANA, IOHNSONIANA. Dicta de praeſtando auxilio ſufficiant. Nimis longum enim foret, ſi deſcribere vellem adhibendam in quolibet caſu encheireſin, methodum, qua quaelibet dictarum forcipum adplicari, et caſus, vbi vna earundem alteri debeat praeferri.

VIII. EXCIDENTE CVM CAPITE ALIA PARTE.

Fieri ſolet interdum, vt cum capite, ſi vel minoris molis illud fuerit, vel oblique ſitum, alia quoque pars infantis ſimul ſentiatur. Quodſi illa pars fuerit manus, vix adeo ad agendum vrget neceſſitas, niſi inſignior capitis obliquitas aliter ſuadeat, quam ſi funiculus exciderit vmbilicalis, qui ſane, licet per ſe impedimento vix fuerit, per longum tempus, nec preſſionem capitis, nec aeris fert aditum, ſalua foetus vita *c*). Quantumuis enim funiculus in vterum retruſus, inque eo aliquamdiu retentus fuerit, praecipue in capite ſimul obliquo, ſemper fere denuo procidit *d*), nec capitis obliqui correctionem eo nimirum ſcopo, vt ſpatium repleat, quod repulſus funiculus occupauerat, ſatis ſecuram eſſe, dictum fuit. Quam ob cauſam eo, irrito hocce conamine, allaborandum eſt omnino, vt citius abſoluatur partus. Cui negotio ſi promptae naturae vires pares ſint, ipſis quoque illud tradendum erit; ſin minus, auxilium, ex ſitu capitis, totiusque corporis infantis, aliisque quae ſimul propenderint, partibus

a) DE LA MOTTE l. c. Obſ. 250. MAURICEAU T. 2. Obſ. 117. 354. 348. aliique.

b) SMELLIE T. 2. Coll. 30.

c) DE LA MOTTE l. 3. c. 40. ROEDER. c. 19. SMELLIE T. 3. n. 2. Coll. 33. Obſ. 6.

d) Reductioni minus fauet DE LA MOTTE, contra MAURICEAU, l. 3. c. 31.

bus *a*), abſtrahendum: vtrum nimirum verſio, an ſolutio capitis, forcipis ope, ſit eligenda?

IX. IN ALIIS, PRAETER CAPVT, PRAEVIIS PARTIBVS.

Si non, vti in hucusque deſcriptis caſibus, caput primum offertur, tot fere tactu percipi poſſunt partes, quot ipſum conſtituunt foetum. Aegerrimas exinde produci partus ſpecies, neminem ſane fugit, dum prorſus carent illo miro, quem in partu facili obſeruauimus (§. VIII. 2.) mechaniſmo, aliisque eiusdem adminiculis. Veſica minus expanſa, nec tam valide ſegmentum vteri inferius cum orificio detergit dilatatque; ſed laxior molliorque, tardius quoque id commodi in partu praeſtat *b*); illa rupta, liquor amnii, dum lata pars deficit, quae illum retineat, omnis fere effunditur *b*); vterus hoc modo firmior circa prolis corpus contractus, illud quidem vrget, non vero, ex trunco verſus caput, tanquam a baſi ad apicem cunei, per viam ſat patulam; ſed hinc inde potius ad latera peluis impingit, niſi plane transuerſum iaceat, adeo vt ſiniſtro nixu ſane laboret natura, nulla adiuuante arte bene directa *c*). Quae ſi opportuno tempore acceſſerit; crebro proſperrimum ab eadem expectandum eſſe euentum, abunde docet experientia. Illam autem temporis opportunitatem, quam, ſi datur, praetermittere haud licet, tunc obtineri credendum eſt, vbi orificium vteri ſatis iam patet, vt, absque maiori vi, manui introducendae aditus concilietur, antequam, vel ſaltem dum vix amnii liquor effluxerit *d*): quo facto, liberior

a) SMELLIE T. 3. Coll. 34. n. 1. Obſ. 1. 3.

b) ROEDER. c. 18. Sect. 1. §. 593.

c) DE LA MOTTE l. 3. C. 32. Obſ. 268.

d) LEVRET, *Art. des acc.* §. 732. DE LA MOTTE l. 3. C. 29.

rior ſane ipſius oculatae manus actio in hoc partu tam neceſſaria. Attamen in quauis ſpecie aequale non eſt periculum. Agripparum enim in partu, et vbi genua et clunes praecedunt, cum diſcretione expectari licitum eſſe, niſi omnem, claris viris denegare quis vellet, fidem, iamiam monui. Ergo minus illae reformidari debent, quam vbi, transuerſim collocato foetu, collum, humerus, brachium, ſcapula, pectus, abdomen, funis, hypochondria, dorſum, ilia, ſeſe offerunt. Id, quod tamen non obſtat, quo minus, deficientibus fauſtis conditionibus, in quolibet horum caſuum, aequalis, ad actionem, quae prehenſis fit pedibus, vrgeat neceſſitas *d*), dum hodie vix amplius ſunt, qui de reductione cogitent *a*).

X. IN CAPITE INTRA MATRICEM RELICTO.

Accidit, vt extractum pedibus corpus non ſtatim vno filo ſequatur caput, quippe quod oſſibus peluis inhaerens, ſat inſignem praeſtat reſiſtentiam, adeo vt interdum a trunco ſeparatum in vtero remaneat, id, quod et experientiſſimo operatori accidere poteſt in foetu putrido et macerato. Praecaueri id mali poteſt plerumque, ope encheireſium *b*), ab auctoribus in hoc caſu praeſcriptarum, et vltimo loco, forcipis *c*). Raro, ſi vnquam, matrix propria vi excernit caput relictum: potius circa illud tanquam pilam aequalis contrahitur, atque viam ipſa praecludit, eo magis, quo diutius expectatum fuerit. Dum, praeter maxillam inferiorem mobilem, nec ſatis reſiſtentem, atque foramen occipitale, ſi ſcilicet vertebrae colli ſimul auulſae ſunt, alia pars in capite globoſo laeuique vix proſtet, quae ſat firmiter prehendi poſſet et

C. 29. et l. c. SMELLIE T. 3. Coll. 33. n. 2. Obſ. 13. 14.

a) DE LA MOTTE l. 3. C. 31. LEVRET §. 680.

b) ROEDER. §. 598.

c) SMELLIE T. 4. Tab. 35. et eiusd. Explic. conf. T. 3. Coll. 34. 35.

et educi, nec ſola manus huic operi vbiuis ſufficiat *a*); varia ab auctoribus excogita ſunt inſtrumenta adplicatu difficillima *b*). Optime votis reſpondere videtur forceps ſ. vncus, methodo a SMELLIE *c*) tradita, adplicitus.

XI. SI PER VIAS CONSVETAS PARTVS ABSOLVI NEQVIT.

In hucusque deſcriptis partus ſpeciebus, licet difficillime interdum, foetus tamen, vel proprio Marte, vel arte adiuuante, a natura patefactam et ad hocce iter deſtinatam, perfecit viam: ſunt autem caſus triſtiſſimi, vtinam et rariores, vbi fieri prorſus nequit, vt foetus vel natura vel arte praeſidibus peluim transeat. Duplici modo id accidere poteſt. Foetus enim vel ad portam quidem eſt, vt ita dicam, in vtero incluſus; ſed vitium in via latet: vel via quidem adaperta, foetus autem ab eadem nimis remotus, vt ingredi eam poſſet, dum extra vterum nimirum ſedet, vel in ouario, vel in tubis, vel in abdomine. Summa certe et vrgens ad actionem indicatio in aprico eſt; ſed crudelis ipſa actio, quae in eo verſatur, vt apertis abdomine matris, aliisque, quibus inluditur foetus, partibus, ipſe eximatur, id, quod Caeſareum partum appellare ſolent. Neceſſitatem ad hancce operationem peragendam praeter foetum extra vterum haerentem et nimiam peluis anguſtiam, in eo quoque ſunt, qui quaerunt; ſi orificium vteri ſ. vaginae vix arte dilatari poteſt, vel tumore vel ſepto clauditur, aliisque, quae omnia ad dictam operationem nondum commouent LEVRETVM *d*), binos priores ſolummodo adprobantem caſus. Anguſtiam autem peluis eum gradum vult attigiſſe, vt vel operatoris manus plane non intromitti, vel, cum prehenſo pede,

a) Sufficit interdum DE LA MOTTE l. 3. c. 26.

b) ROEDER. §. 672.

c) SMELLIE T. 4. Explic. Tab. 36. Conf. T. 3. Coll. 36.

d) *Art des acc.* Part. 3. Art. 12.

pede, extrahi amplius nequeat; id, quod ex mente STEINII *a)* tunc accidit, si peluis aperturae laesae tres solummodo Parisinos habent pollices. Demortua iamiam in partu fatali, matre, si viuum adhuc fructum sufficientia produnt signa; eo minus de hac operatione haesitandum est, quo minus mater amplius laedi potest *b)*. Crudelem vero in viuis factam operationem excusant, vrgens necessitas, et exempla, quibus instituta fuit, saluis et matre et foetu *c)*. Nostra quidem aetate, praeeuntibus SIGAVLT et LE ROY *d)*, vt partus Caesareus euitetur, aliam, vt aiunt, minus crudelem operationem proposuere et instituere. Sectionem, volo, symphyseos ossium pubis. Cum eius ope diameter transuersalis augeatur insigniter, vix autem vel parum coniugata *e)*, quae in eiusmodi impedimento vt plurimum peccat; suo tempore quidem, praeprimis in inferriore pelui, tuberositatibus ischii nimis sibi inuicem adproximatis, suum fructum edere posse sectionem, nullus omnino dubito. An vero partui Caesareo in plerisque casibus, vbi hic indicatur, eum substituere liceat? Equidem haud decidam. Quum neque ex mutatione, quam in peluis diametris producit, neque ex paucis hucusque factis experimentis mota quaestio satis soluta videatur; expectandum erit omnino, donec ulteriores Clar. virorum et meditationes et obseruationes surculum huius doctrinae nunc progerminantem, ad maiorem maturitatis gradum perduxerint.

F 2 XII. IN

a) *Practische Anleitung zur Geburtsh.* §. 893.

b) ROEDER. §. 780.

c) *Recherches sur l'opération césarienne, par M.* SIMON *Mémoir. de l'Acad. de Chirurg. T. 2. 4to insert.*

d) *Recherches historiques et pratiq. sur la section de la symphyse du pubis cet. par M. Alph.* LE ROY, à Paris 1778.

e) Vti ex obseruationibus a cadaueribus desumtis, adparet, quas collegit *Eman.* BENTELY in Diss. inaug. de sectione synchondroseos ossium pubis. Argent. 1779. habita; et quibus cum auctore, amico carissimo, ipse interfui.

XII. IN VARIIS IMPEDIMENTIS.

Plurima quidem impedimenta vel a foetus corpore, vel matricis mala conditione, posita, adhuc dicenda forent. Prosperrimis enim interdum auspiciis caput fere totum nascitur, iamque expectatur, donec subsequentes dolores eadem cum facilitate, et reliquum corpus in lucem protrudant; sed incassum. Corpus retardatur, quin ne capitis quidem sat validae tractioni cedit, testimonio, adesse impedimentum ab ipsa natura haud tollendum; quod itaque negotium ars sibi vindicet actiua, necesse est omnino. Peragit eadem salutare opus, pro natura obstaculi; brachia cruciata soluendo; humeros parietibus peluis innixos, in meliorem situm redigendo; abdominis foetus tumidi molem, nisi solutis brachiis, spatium satis ampliatur, vt motu rotatorio extrahi possit, paracenthesi diminuendo; funiculum l. nimis breuem, l. circa collum contortum, nato capite, in contrarium sensum voluendo, s. secando, s. circa eundem tanquam axin, corpus extrahendo, methodo scilicet DELEVRYANA; constrictum, circa collum, orificium sensim dilatando; prolapsum vteri retinendo; et quae sunt reliqua. Ignoscat, L. B. si haec coaceruata legerit, quae singula adcuratius mererentur scrutinium; sique praeter haec plura desiderauerit, quae ad rem pertinere videntur. Nec equidem volo, omnia esse dicta, quae deberent, neque ita dicta, vti rerum grauitas id postulat. Sed necessaria festinatio potius, quam metuenda nimia libelli moles, non permittit, plura addere aut dicta fusius explanare. Nec praeterea ad vnguem vsque elaboratum opus promisi, sed specimen, illudque iuvenile, quod bene vertatur, iterum atque iterum rogo.

ERRATA.

Pag. IV. lin. 25. dirigare leg. dirigere. p. VI. lin. 15. indicanda l. iudicanda. p. VII. lin. 15. cnarari l. curari. p. VIII. lin. 5. Rſ. l. Rc. ibid. lin. 12. propinandam l. propinandum. ibid. lin. 20. Tum l. Tam. p. IX. lin. 18. naturae l. natura. p. XXIII. lin. 9. proprius l. propius. p. XXVIII. lin. 13. poteſt l. poſſit. p. XXX. in nota *b*) Von l. vid. ibid. betreffend l. betreffen. p. XXXII. lin. 8. (§. IV. 2. *b*) l. (p. XXXI. not. *b*) ibid. lin. 13. (§. VII. 7.) l. §. VIII. 3. p. XXXIV. lin. 19. eſt l. ſit.